

Střípky z minulosti ... bojanovský kostel sv. Víta

V pátek **24. května 2013** se v Bojanově již třetím rokem konala celorepubliková akce Noc kostelů. Shodou okolností se mi před časem dostala do rukou kronika pana Josefa Honzíčka, v níž se autor zaměřuje převážně na historii místních částí Městysse Bojanov. Hned v úvodní kapitole se věnuje dominantě Bojanova – baroknímu chrámu sv. Víta.

Nynější kostel pochází z 18. století. Jeho kořeny však sahají mnohem hlouběji do minulosti, údajně až do první poloviny 13. století. Dokonce se k jeho založení váže pověst. Podle ní chtěli Bojanovští původně postavit nový svatostánek nad Bojanovem - směrem ke Kovářovu. Místo bylo vybráno a stavitelé se pustili do práce. Jaké bylo jejich překvapení, když ráno našli veškerý materiál, který předešlého dne pracně dovezli na vybrané místo, úplně jinde. Bojanovským celá věc nedala spát a rozhodli se, že jí přijdou na kloub. Ustavili hlídky a čekali. V noci náhle spatřili jakýsi vůz. Táhl ho bílý kůň, vozka však chyběl. Zjevení Bojanovské



vyděsilo natolik, že se rozhodli neprotivit se a kostel vystavěli na místě, kam tajemný vůz stavební materiál převezl, tedy na místě, kde stojí kostel dnes.

Bojanovský kostel, jako řada dalších českých kostelů, byl zasvěcen sv. Vítu (nejslavnějším představitelem je chrám sv. Víta v Praze, dále nesou jméno tohoto světce např. kostely v Českém Krumlově či v Kolíně). Svatý Vít žil na přelomu 3. a 4. století. Pocházel z pohanské sicilské rodiny, jeho chůva a učitel ho však tajně vychovávali v křesťanské víře. Podle legendy se vše mělo vyzradit, když bylo Vítu 7 let (někdy se uvádí 12 let). Chlapec odmítl vzdát se víry, a protože byla Sicílie tehdy součástí římské říše, kde bylo křesťanství zakázáno, nařídil prý císař Diocletianus jeho popravu. Nejdříve měl být chlapec i se svými vychovateli vařen v kotli naplněném olejem, poté předhozen lvům. Když chlapec oba kruté tresty přečkal bez větší úhony, byl nakonec sťat mečem. Jeho smrt je proto považována za mučednickou. Sv. Vít bývá zobrazován jako chlapec s palmovou ratolestí v ruce a s kotlem, kohoutem či lvem.

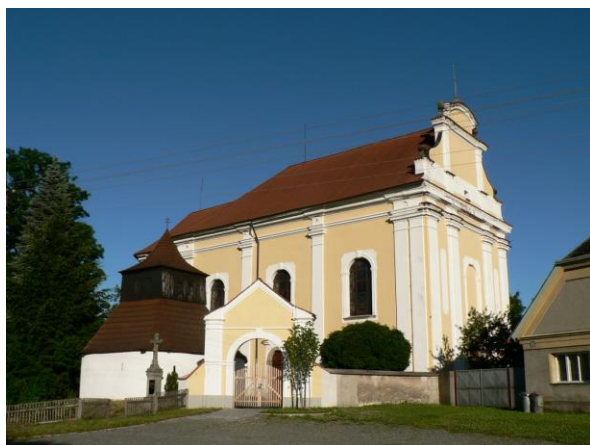
O podobě původního kostela prakticky nic nevíme. V roce 1730 vyhořel a na jeho místě byl postaven nynější chrám. Finance na jeho výstavbu poskytl hrabě František Josef ze Schönfeldu,



k jehož panství Bojanov v dané době náležel. Červený kohout na kostele zakokrhal i na Štědrý den roku 1790. „Oheň povstal od hořící stodoly vedlejšího statku.“ Tehdy shořela kostelní střecha.

Výzdoba kostela pochází převážně z 19. století. Najdeme zde však i mnohem starší a vzácnější předměty – např. původní oltář, který je v současné době umístěn v Božím hrobě, nebo křtitelnici, na níž je vyryt nápis pocházející z roku 1556.

Při vstupu do chrámu zaujme většinu návštěvníků obrazový cyklus Křížová cesta. Byla pořízena ze sbírky farníků roku 1868. Hlavní oltář zasvěcený sv. Vítu pochází z roku 1902. V kostele se nachází také boční oltáře Matky Boží, sv. Tomáše a sv. Anny (poslední zmiňovaný pochází ze zrušeného kostela v Krásném). *„Kazatelna v Bojanově je krásná řezbářská práce ... Na baldachýnu 4 evangelisté nad nimi stojí na zeměkouli P. Ježíš, jenž skrze 4 evangelisté proroky hlásá slovo Boží celému světu.“* V presbyteriu najdeme malbu znázorňující události ze života Víta, především pak jeho smrt (viz výše) a odchod jeho duše do nebe za doprovodu dvou andělů. Další freska znázorňuje výjevy ze svatováclavské legendy. Obě nástěnné malby pocházejí z poloviny 18. století. Asi mi řada návštěvníků kostela dá za pravdu, že opravdovým zážitkem je poslech líbezných tónů linoucích se z kůru. Na svědomí je mají varhany od Ignáce Horáka z roku 1809, které jsou v současné době s největší pravděpodobností jediným zachovalým nástrojem tohoto varhanáře.



„Vedle kostela je zvonice vystavěná při původním kostele na které jsou 4 zvony. Dva velké jsou z r. 1510, třetí poledník z r. 1699 od Fr. hraběte ze Schönfeldu, čtvrtý nynější pukl v r. 1910 a nahrazen novým 18 ½ kg těžkým od zvonáře Arnošta Diepolda z Prahy nákladem knížete ze Slatiňan.“ Do dnešních dob se zachovaly pouze dva zvony. Zvon Václav z roku 1510, který šťastně přečkal „zrekvírování“ za obou světových válek. Druhý zvon pochází z roku 1918 a slouží jako umíráček.

Za zmínku rozhodně stojí i bojanovská kostnice. Za vlády osvíceného císaře Josefa II. bylo nařízením z r. 1783 zakázáno pohřbívání v centrech obcí, a to z hygienických důvodů. Starý hřbitov u kostela byl zrušen a vznikl současný hřbitov. Kosterní pozůstatky většiny „obyvatel“ původního hřbitova byly přemístěny do nově zřízených hrobů za vsí. Hroby, o něž nikdo neprojevil zájem, byly exhumovány a zchovalé kostry byly uloženy k věčnému spánku do kostnice, jež se otevírá právě jen u příležitosti Noci kostelů.

Lenka Simonová

PS: *Text psaný kurzívou* = citace z kroniky pana Josefa Honzíčka (1911 – 1985) – kvůli autenticitě zachováno v původní podobě.

Děkuji rodině Honzíčkových za půjčení výše zmiňované kroniky.